

70. *Fritillaria meleagris* L.

Nova nahajališča ogrožene vrste na Ribniškem območju New localities of endangered species in the Ribniško region

0354/2 Slovenija: Dolenjska, Ribniško polje, poplavno območje pri Dolenji vasi, v suhi strugi Zadnje Rinže med kočevsko cesto in Jasnico (vzhodna polovica struge), vlažni travniki ob njej in ob ponorih ter ob severozahodnem vznožju Jasnice, 480 m n. m. Leg. & det. M. Accetto, 13. 4. 2006, herbarij LJU.

0354/2 Slovenija: Dolenjska, Ribniško polje, poplavno območje pri Dolenji vasi, ob robu gozda južno od poljske poti (bližnjice) med kočevsko cesto in cesto proti Grčaricam, 480 m n. m. Det. M. Accetto, 13. 4. 2006.

0254/4 Slovenija: Dolenjska, Ribniško polje, poplavno območje pri Dolenji vasi, vlažni travniki severno od struge Zadnje Rinže (v smeri proti kapeli sv. Marjete), 480 m n. m. (zelo redka). Det. M. Accetto, 13. 4. 2006.

Po v tisk oddani kratki notici o nahajališčih močvirske logarice na Kočevskem polju (ACCETTO 2005: 43–44) sem v pogovoru s svojim kolegom, drugim avtorjem, izvedel, da nahajališča te vrste tod in na Ribniškem pri Dolenji vasi mnogi poznajo že dalj časa.

Kar neverjetno se sliši, da še nihče ni objavil spontanih nahajališč tako redke in danes evropsko ogrožene vrste. Zato sem zgodaj spomladi 2006 obiskal imenovano poplavno območje pri Dolenji vasi. Kje natančno so nahajališča sicer nisem izvedel, vendar jih po izkušnjah na Kočevskem in poznavanju ekologije obravnavane vrste, ni bilo težko najti.

Najprej sem jo opazil na brežini in dnu tedaj suhe struge ponikalnice Zadnje Rinže (vzhodna polovica struge), kjer se je hkrati začela pojavljati tudi vrsta *Petasites hybridus*, ki po koncu cvetenja močvirske logarice tod popolnoma prevlada (*Aegopodium-Petasitetum hybridi* R. Tx. 1947).

Količinsko obilneje se vrsta *Fritillaria meleagris* pojavlja ob ponorih (3.3), kjer so istočasno cveteli znani spomladanski geofiti *Galanthus nivalis* (3.3), *Ranunculus ficaria* (2.2), *Scilla bifolia* (1.1), *Colchicum autumnale* (+), *Corydalis solida*, (+.2) in drugi ter vlagoljubna hemikriptofita *Aegopodium podagraria* (2.3) in *Filipendula ulmaria* (2.2).

Posamič je rasla na vlažnih negnojnih travnikih v približno 100 metrskem pasu na obeh straneh struge Zadnje Rinže, nekoliko dlje le v smeri kapele sv. Marjete, kjer je bila edina cvetoča vrsta; zato teh travišč nisem mogel fitocenološko opredeliti.

Nadalje jo najdemo še v vlekninah in vrtačah, ki jih zaraščajo manjše skupine drevja (*Tilia platyphyllos*, *Acer pseudoplatanus*, *Prunus avium*, *Carpinus betulus*, *Pyrus pyraster* in dr.) z obilno grmovno plastjo (*Corylus avellana*, *Cornus sanguinea*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus spinosa*, *Viburnum opulus*), v zeliščni plasti pa se ji pridružujejo poleg že omenjenih

geofitov še vrste *Arum maculatum*, *Anemone nemorosa*, *Ranunculus auricomus* agg., *Asarum europaeum*, *Hedera helix*, *Symphytum tuberosum* in druge. Kljub nepopolnemu popisu rastlin lahko sklepamo, da gre za ostanke vlažnega belega gabrovja.

V gozdu ob vznožju Jasnice jo spremljajo še druge vrste: *Hacquetia epipactis*, *Anemone ranunculoides*, *Isopyrum thalictroides*, *Lamium orvala*, *Corydalis cava*, *Hepatica nobilis*, *Thalictrum aquilegifolium*, *Veratrum album*, *Aconitum variegatum*, *Primula vulgaris*, *Ornithogalum* sp. in druge. Kljub novim vrstam gre še vedno za podobno belo gabrovje. Ta del njenega rastišča je bil pri širjenju stare poljske poti nekoliko prizadet.

Ob robu gozda južno od poljske poti med kočevsko cesto in cesto proti Grčaricam se pojavlja vrsta *Fritillaria meleagris* predvsem posamič; poleg prej omenjenih rastlin tu uspevajo še vrste *Rubus idaeus*, *Dentaria bulbifera*, *Scopolia carniolica*, *Crocus vernus* ssp. *albiflorus*, *Omphalodes verna* in druge.

Pričakoval sem jo tod tudi ob vodnih požiralnikih, vendar so pred mojim prihodom enega že zasuli s kamenjem, prstjo ter drevjem in grmovjem, to je z odpadnim materialom pri gradnji nove poljske poti v tem delu. V drugem, z drugačnimi odpadki deloma zapolnjenem vodnem požiralniku, je prav tako nisem opazil. Njena potencialna rastišča so tudi v območju ponikalnice Prednje Rinže pri Ložinah, vendar je tu ne najdemo več. Če je v preteklosti tu rasla, je zagotovo izginila zaradi intenzivnega pašnega gospodarjenja in drugih neznanih dejavnikov.

Vrsta *Fritillaria meleagris* se torej na poplavnem območju pri Dolenji vasi pojavlja na različnih rastiščih, kjer so za zdaj njena relativno količinsko najobilnejša nahajališča na Kočevsko-ribniškem območju.

Če bodo v obiskanem območju ekološke razmere ostale vsaj take kot so, se za njeno prihodnost ne bojimo. Za zdaj jo ščitijo vsakoletne poplave, ki preprečujejo rabo tega prostora v donosnejše namene. Uspevanje močvirske logarice v tem delu sicer širšega Kočevsko-ribniškega poplavnega območja (KRANJIC 1981: 13) lahko ogrozi predvsem gnojenje travniških površin.

Upajmo, da z objavo njenih nahajališč, za kar se imamo zahvaliti nesebičnemu posredovanju podatkov drugega avtorja, ni prišla samo v vednost flore Ribniškega območja in Slovenije, temveč tudi v zavest širše javnosti o trajni zaščiti njenih rastišč.

Literatura

- ACCETTO, M., 2005: Notulae ad floram Sloveniae. 68. *Fritillaria meleagris* L. Hladnikia (Ljubljana) 18: 43–44.
- KRANJIC, A. & F. LOVRENČAK, 1981: Poplavni svet na Kočevskem polju. Geografski zbornik (Ljubljana) 21: 121–155.